



בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12 ת.ק.ל. נ' [redacted]

בפני כב' השופט גד גדעון

התובעת

[redacted] (חסויה)

באמצעות עו"ד מהלה

נגד

הנתבע

1. [redacted] ע"י ב"כ - עו"ד ברטל

פסק דין

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26

1. זהו פסק דין בתביעה שהגישה התובעת, שהינה חסויה, באמצעות האפוטרופא [redacted] להורות לרשם המקרקעין, לבטל את העברת הזכויות בנכס מקרקעין בו התגוררה בעבר, לנתבע, ולשוב ולרשום את הזכויות בנכס על שמה.

2. התובעת, ילידת שנת 1936, עלתה מארה"ב בשנות ה-80, ורכשה את הזכויות בנכס מקרקעין במושב [redacted], בו התגוררה (להלן: "הנכס" או "הבית"). התובעת הינה גרושה, אם לבן, ולבת שנפטרה בשנת 2008, אשר לא עלו עמה ארצה. התובעת עבדה בארץ, כעורכת לשונית בשפה האנגלית.

הנתבע, יליד שנת 1984. הקשר בין התובעת והנתבע נוצר, כאשר התובעת לימדה את הנתבע אנגלית, באופן פרטי, ובמהלך השנים, התחזקו הקשרים ביניהם, והנתבע הפך לאיש אמונה של התובעת, טיפל בה ודאג לענייניה ולצרכיה.

ביום 12.10.09, אף הגיש הנתבע, באמצעות בא כוחו, עו"ד מ. ברטל, בקשה להתמנות כאפוטרופוס על גופה ורכושה של התובעת - תמ"ש 14510/09 בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע (נספח 5 לכתב התביעה), במסגרתה טען כי, בין היתר: "למיטב ידיעת המבקש, לחסויה אין בארץ שום קרוב משפחה, ואין אף אדם אחר הקרוב לחסויה עד כדי כך שיתאים לקבל מינוי אפוטרופוס על החסויה, למעט המבקש עצמו, אשר משנת 2005 לערך מטפל בחסויה ובכל צרכיה וענייניה, הלכה למעשה משנת 2005 המבקש מתפקד כמעין אפוטרופוס בפועל של החסויה, למעט העובדה שאינו מוסמך לחתום בשמה על מסמכים הקשורים לעניינים רפואיים" (סעיף 15 לבקשה), ובהמשך טען כי "... המבקש נהנה מאמון בלתי מסויג של החסויה במשך שנים רבות, עוד לפני היותה חסויה, ושימש כאפוטרופוס שלה בפועל" (סעיף 17 לבקשה).





## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 ביום 21.7.05, חתמה התובעת על יפוי כוח כללי בלתי חוזר, במסגרתו הסמיכה את הנתבע  
2 לטפל בכל ענייניה, ולבצע בשמה כל פעולה. המסמך נחתם בפני הנוטריון, עו"ד [REDACTED]  
3 [REDACTED] (נספח 6 לכתב התביעה).  
4

5 ביום 27.4.06, ערכה התובעת צוואה, במסגרתה צוותה לנתבע את כל רכושה (למעט זכות  
6 ילדיה לקבל את מטלטליה, ככל שירצו בכך).  
7

8 ביום 22.10.07, חתמה התובעת בפני עו"ד [REDACTED] על תצהיר במסגרתו העבירה לנתבע  
9 את כל זכויותיה בנכס ללא תמורה (להלן: "תצהיר המתנה"). יום אחד קודם לכן (ביום  
10 21.10.07), חתם הנתבע על תצהיר, במסגרתו הסכים לקבל את הזכויות בנכס מאת  
11 התובעת, ללא תמורה.  
12

13 ביום 10.2.08, נערך שטר העברת זכות שכירות ללא תמורה, ביחס לזכויות התובעת בנכס,  
14 בהתאם לתצהירים האמורים, לצורך העברת הזכויות בלשכת רישום המקרקעין. שטר  
15 העברת הזכות, נחתם על ידי הנתבע, הן כמקבל העברה, והן, כמיופה כוחה של התובעת,  
16 כמעבירת הזכות (המסמך כלול בתיק העסקה שהתקבל מלשכת רישום המקרקעין – נספח 8  
17 לכתב התביעה).  
18

19 ביום 2.7.08, חתמו התובעת והנתבע, על טופס הצהרת מוכר ורוכש של רשות המיסים,  
20 לצורך קבלת פטור מתשלום מס שבח, ותשלום מס רכישה. יצוין, כי בטופס האמור נכתבה  
21 פעמיים הצהרה, לפיה המדובר ב "העברה ללא תמורה בין קרובים וחוקים" – הצהרה  
22 שאינה אמת.  
23

24 התובעת הוכרזה בהמשך, חסויה. ביום 10.8.10, מונתה [REDACTED], כאפוטרופא  
25 של התובעת במינוי זמני, וביום 13.7.11, הפך מינויה קבוע.  
26

27 [REDACTED] טענה בשם התובעת, לבטלות עסקת המתנה, במסגרתה הועברו  
28 זכויות התובעת בנכס אל הנתבע, מחמת מספר עילות.  
29

30 לטענתה, בעת חתימת תצהיר המתנה ביום 22.10.07, לא הבינה התובעת, את משמעות  
31 חתימתה על המסמך, ואת השלכותיה, עקב תהליך דמנטי בו הייתה מצויה.  
32

33 כן טענה [REDACTED] כי התובעת לא התכוונה ליתן לנתבע מתנה בחייה, ולכל היותר, התכוונה  
34 להעביר לו את רכושה, לאחר אריכות ימיה.  
35



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 טענה, כי לא השתכללה עסקת מתנה, ולחילופין, בטלה היא עקב עושק, שכן: "באשר  
 2 הוחתמה החסויה על המסמך בהסתמך עליו הועברו הזכויות בבית על שם הנתבע לא  
 3 הבינה החסויה על מה שהיא חותמת, לכל היותר היא סברה כי מדובר במסמך המורה על  
 4 העברת הזכויות בבית לאחר אריכות ימיה ושנותיה, החסויה לא הגיעה לגמירות הדעת  
 5 המספיקה לשם שכלולה של עסקת המקרקעין ובוודאי שלא של עסקת מתנה ו/או לא  
 6 הבינה את משמעות מעשיה וטיב הפעולה. בנוסף וככל שהחסויה הבינה, דבר המוכחש  
 7 בזאת, הרי שהחסויה חתמה על התצהיר דלעיל רק כנאמנות ו/או עקב מצוקתה ו/או  
 8 בדידותה ו/או חולשתה השכלית ו/או הגופנית ו/או חוסר ניסיונה ו/או חוסר האונשים בו  
 9 נמצאה ו/או תלותה בנתבע, אשר היו ידועים לנתבע ואשר נוצלו על ידו, ואשר גרמו לפגיעה  
 10 בחסויה תוך שמוכתבים לה תנאים גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל" (סעיף 15  
 11 לכתב התביעה).

12  
 13 התובעת טענה, כי "הנתבע, אשר היה איש אמונה של החסויה, עשה שימוש לרעה באמון  
 14 שנתנה בו החסויה והפר את האמון שניתן בו החסויה והפר את האמון שניתן בו" (סעיף 16  
 15 לכתב התביעה), וכי "הנתבע הפר התחייבותו כנאמן בין היתר בכך שפעל בניגוד לטובת  
 16 החסויה, שלא מלא תפקידו באמונה ובשקידה כפי שאדם סביר היה נוהג באותן נסיבות".  
 17 (סעיף 17 לכתב התביעה)

18  
 19 כן נטען בכתב התביעה, כי: "מעולם לא ניתן אישורו של בית משפט להעברת הזכויות בבית  
 20 לידי הנתבע" (סעיף 18 לכתב התביעה).

21  
 22 התובעת הוסיפה וטענה, כי העברת הזכויות על שם הנתבע, היתה בלתי צודקת, חסרת תום  
 23 לב ושלא כדין.

24  
 25 בדיון קדם משפט שהתקיים ביום 3.4.13 (בפני כב' השופטת נ. נצר), טענה ב"כ התובעת, כי  
 26 על רקע הנטען בבקשת הנתבע להתמנות כאפוטרופוס של התובעת (שצוטטה לעיל), הרי  
 27 "לאור פסיקת בית המשפט העליון, ניתן לראות בו כאפוטרופוס של התובעת". התובעת  
 28 חזרה על הטענה, בישיבת קדם המשפט הבאה, בהסתמך על פסיקת בית המשפט המחוזי  
 29 הנכבד בירושלים בעמ"ש 53349-01-12 ר"ג/ נ' ד"ס' (פסק דין מיום 8.5.12), אשר דן בתחולת  
 30 הוראת סעיף 67 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, שעניינו "אפוטרופוס למעשה",  
 31 ועל פסק דינו של בית המשפט העליון (בדחותו את בקשת רשות הערעור על פסק הדין  
 32 האמור), בע"מ 4513/12, פלונית ואח' נ' פלונית (החלטה מיום 2.12.12), אשר פירט בין  
 33 היתר, מבחני עזר שונים להבחנה "... בין גמילות חסדים נטולת מעמד משפטי מחייב, לבין  
 34 הקטגוריה הפורמאלית של אפוטרופסות למעשה..." (ס' 6 להחלטה). התובעת טענה  
 35 בעקביות, גם בשלב ההוכחות והסיכומים, כי עסקת המתנה בטלה, משום שבעת שנערכה,  
 36 היה הנתבע "אפוטרופוס למעשה" על התובעת, ועל כן, בהתאם להוראות חוק הכשרות



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 המשפטית והאפוסטרופסות, היתה העסקה מותנית באישור בית המשפט, אשר לא התבקש  
2 וממילא לא ניתן.

3  
4 יצויין, כי רשם המקרקעין נתבע בכתב התביעה, כנתבע פורמאלי, ונמחק מן התביעה,  
5 בהסכמת הצדדים בהחלטת כב' השופטת נ. נצר, מיום 28.3.12.

6  
7 הנתבע טען בין היתר, כי בעת חתימת תצהיר המתנה, כמו גם יתר המסמכים בחתימה, אשר .4  
8 צורפו לכתב התביעה, לרבות יפוי הכוח הכללי הבלתי חוזר והצוואה, היתה התובעת כשירה  
9 מבחינת קוגניטיבית ותפקודית, ידעה, את משמעות הפעולות שביצעה, לא סבלה מכל  
10 תהליך דמנטי, והבינה היטב, את משמעות חתימתה על התצהיר, ואת השלכותיה. בהתייחס  
11 למסמכים הרפואיים, טען הנתבע, כי התובעת אמנם סבלה מדי פעם מנפילות, וכן היתה  
12 במעקב סדיר במרפאת זכרון, ואובחנה כסובלת מ"ליקוי קוגניטיבי קל", אלא שלא ניכרו  
13 אצלה תסמינים של שיטיון. מכאן, לטענתו, כי לא נפל כל פגם בחתימת תצהיר המתנה, ויש  
14 לדחות את הטענות, לעניין חוסר כשירות, או חוסר גמירות דעת מצד התובעת, ביחס  
15 למתנה.

16  
17 הנתבע טען, כי חתימת תצהיר המתנה, היתה חלק מרצף פעולות משפטיות שביצעה  
18 התובעת, מתוך רצון להוריש את ביתה לנתבע, ובהמשך, להעניק לו את הבית כמתנה, עוד  
19 בחייה, וכי הנסיבות האמורות מלמדות, על כך שהתקשרה בעסקת המתנה ביוזמתה  
20 ומרצונה החופשי.

21  
22 הנתבע הכחיש, את טענות התובעת לעניין עושק והתעשרות שלא כדין.

23  
24 הנתבע טען, במהלך הדיונים ובסיכומיו, כי יש לדחות את טענת התובעת, לפיה היה  
25 "אפוסטרופוס למעשה", ועל כן טעונה היתה עסקת המתנה, אישור בית המשפט. זאת, הן  
26 משום שהטענה לא נטענה בכתב התביעה, ועל כן מהווה הרחבת חזית אסורה, לה התנגד  
27 ב"כ הנתבע, כבר כאשר עלתה הטענה לראשונה בשלב קדם המשפט, והן משום שלטענתו,  
28 הטענה אינה נכונה לגופה, שכן, הוא לא היה מעולם "אפוסטרופוס למעשה" של התובעת.  
29 בהתייחס לתוכן תצהירו שצורף לבקשה למינוי אפוסטרופוס לתובעת, אשר הגיש במסגרת  
30 תמ"ש 14510/09 האמור לעיל, טען הנתבע, בין היתר, כי תצהירו האמור איננו מהווה  
31 הודעת בעל דין, לעניין היותו "אפוסטרופוס למעשה", כי במועד הרלוונטי, לא התקיימו  
32 תנאים שהצריכו מינוי אפוסטרופוס לתובעת, בין היתר, משום שלא ענתה להגדרת "חסויה"  
33 באותה תקופה, כי המונח "אפוסטרופוס בפועל", האמור בסעיף 15 לבקשתו למינוי  
34 אפוסטרופוס, איננו זהה למונח "אפוסטרופוס למעשה", שבכותרת סעיף 67 לחוק הכשרות  
35 המשפטית והאפוסטרופסות, ומכל מקום, לא התקיימו בנסיבות המבחינים שנקבעו בפסיקה,  
36 לעניין "אפוסטרופוס למעשה".



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36

5. לתובעת העידו: הגב' [REDACTED] אשר שמשה כרו"ח של התובעת, והגישה עבודה דו"חות שנתיים לרשויות המס. רו"ח [REDACTED] העידה בין היתר, כי שליטתה של התובעת בעברית היתה מוגבלת, וצריך היה להקריא ולהסביר לה, תוכן מסמכים שהיו כתובים בעברית, וכן העידה, כי מספר שנים קודם עריכת התצהיר, פגשה באקראי את התובעת במרפאות החוץ בבית החולים סורוקה, ופנתה אליה, אלא שהתובעת לא זיהתה אותה; כן העיד מטעם התובעת ד"ר [REDACTED] – מומחה בפסיכיאטריה ופסיכוגריאטר.

6. לנתבע העידו: הנתבע עצמו; מר [REDACTED], בן מושב [REDACTED] אשר הכיר עוד מילדותו, הן את הנתבע והן את התובעת. העד העיד בין היתר, על קשריהם הטובים, על טיפולו המסור של הנתבע בתובעת, וכן העיד כי שמע מן התובעת לא אחת שהיא מעוניינת להניק את ביתה לנתבע, ובהמשך, אף אמרה כי הבית שייך לנתבע; עו"ד [REDACTED] אשר החתימה את התובעת על "הצהרת מוכר" לצורך פטור ממס שבח (מש"ח), בחדר התצהירים בבית המשפט. על אף שלא זכר כמובן את האירוע הספציפי, העידה בתצהירה, כי לא היתה מאמתת את החתימה על ההצהרה, אלמלא שוכנעה שהתובעת הבינה את השפה העברית, די הצורך, כדי להבין את המסמך ואת משמעות חתימתה; גב' [REDACTED] אשר העידה בין היתר, כי לתובעת היתה הבנה בסיסית בעברית, כי התרשמה, שהתובעת היתה צלולה לחלוטין כאשר נפגשה איתה במהלך שנת 2008, וכי שמעה את התובעת אומרת שביתה שייך לנתבע, ובלשונה: "My house belongs to [REDACTED]"; גב' [REDACTED] אשר העידה בין היתר כי התובעת היתה "צלולה עד שנת 2008 לערך...", וכן העידה כי שמעה מן התובעת "ש...שהיא הלכה לעורך דין והשאירה את הבית ל..."; עו"ד [REDACTED] אשר החתים את התובעת, על תצהיר המתנה, והעיד, כי על אף שאיננו זוכר את האירוע הספציפי, הוא בטוח שלא היה מאמת את החתימה, אלמלא שוכנע שהתובעת הבינה את השפה העברית, די הצורך, כדי להבין משמעות הדברים, כן העיד, כי הוא מקפיד שמקבל המתנה לא יהיה נוכח בעת החתימה על תצהיר מתנה, על מנת למנוע השפעה בלתי הוגנת על המצהיר; עוד העיד מטעם הנתבע, פרופ' [REDACTED] – מומחה בפסיכיאטריה ופסיכוגריאטר.

7. המומחה מטעם התובעת, [REDACTED] סקר בחוות דעתו מיום 19.2.12, את המסמכים הרפואיים שהומצאו לו. בפרק ה"דיון" בחוות הדעת, כתב המומחה:

"החל משנת 1994, מתוארים הפרעות, קרוב לוודאי נוירולוגיות, היכולות להשפיע על התפקוד הקוגניטיבי: נפילות ואיבוד הכרה, התנתקויות, חשד לאפילפסיה טמפורלית, צמצום שדה ראייה והזיות ראייה, וב- 2001 דום נשימה בשינה. פנייה לרופא עקב הפרעות בזיכרון מופיעה לראשונה בשנת 2003 ומאז ואילך הפרעות בזיכרון, בתפקוד ובהתנהגות הולכות ומתגברות ויש דווח רפואי רציף על תהליך ההתדרדרות. במבחן מיני מנטל אמנם



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 משיגה ציונים גבוהים ולכן מאובחנת במרפאת הזיכרון כסובלת מ-MCI, אך ההסבר לכך  
2 הוא רמתה הקוגניטיבית שהיא גבוהה בבסיסה ולכן מבחן המיני מנטל במקרה כשלה אינו  
3 משקף את הירידה הקוגניטיבית האמיתית, זו באה לידי ביטוי בתפקוד: בהזנחה קיצונית  
4 כמתואר בביקור בית של אחות ועו"ס ב- 26.10.04. בהמשך – מתחילה לכתוב קבלה  
5 ושוכחת למי (2006), ב- 31.1.07 בבדיקה במרפאת הזיכרון יש דיווח על ירידה בקשב,  
6 ובתפקודים ניהוליים וכן בזמן עיבוד נתונים. בחודש יוני 2007, גם רופא המשפחה וגם  
7 רופאה גריאטרית מתרשמים מירידה במצבה, ולדעת הרופאה הגריאטרית מדובר  
8 באפשרות של דמנציה פרונטלית, (דמנציה המתבטאת בהפרעה בשיפוט, בתפקוד  
9 ובהתנהגות). במרכז יום לקשיש מתרשמים מירידה קשה בזיכרון ופונים בשאלה של מינו  
10 אפוטרופוס. ב- 23.9.07 יש 2 דיווחים סותרים על מצבה הקוגניטיבי ע"י אותה אחות  
11 שאיני יודע איך להסבירם, אך המגמה הכללית היא מגמת ירידה. ב- 10.10.07 תוארת  
12 התנהגות מופרעת וחסרת שיפוט במרפאה עד כדי כך שהיה צורך להזמין את המשטרה  
13 והסומך האישי. 3 ימים לפני כתיבת תצהיר המתנה הנדון כאן, נראתה ע"י האחות  
14 שהתרשמה מירידה מנטלית חמורה עד כדי כך ששכחה את שמה. יומיים לאחר החתימה  
15 הנ"ל, היא מגיעה למרפאה בשעה לא מקובלת – 06:00 בבקר (כאשר המרפאה בכלל  
16 סגורה בשעה זו) בגלל כאבי ראש ושוב מתוארת ירידה תפקודית.  
17 בשנת 2009, במהלך אשפוז בבית החולים הפסיכיאטרי הומלץ על מינוי אפוטרופוס.  
18 מתוארת ירידה קוגניטיבית ניכרת אשר הובילה להמלצה לאפוטרופוסות. האחבנה היתה  
19 הפרעה פסיכוטית פולימורפית חריפה וירידה קוגניטיבי קלה ( mild cognitive  
20 disorder).

21  
22 עפ"י המתואר, ... סובלת מירידה קוגניטיבית ההולכת ומחמירה לפחות משנת 2003. היא  
23 מוגדרת במרפאת הזיכרון כסובלת מ MCI – ירידה קוגניטיבית קלה, אך התיאור  
24 התפקודי מבצע על ירידה תפקודית ניכרת. כמו כן מתוארים מצבי בלבול בימים הסמוכים  
25 לכתבת התצהיר הנדון.

26 גם בסיכום המחלה מבי"ח הפסיכיאטרי בבאר שבע היא מוגדרת כסובלת מירידה  
27 קוגניטיבית קלה אך בפועל, מתוארת ירידה קוגניטיבית עם הפרעה ניכרת בתפקוד עד כדי  
28 צורך באפוטרופוסות.

29 עפ"י CT מה שעשתה במשך השנים נראה ש... סובלת מ"דמנציה מעורבת": בשנת 2005  
30 הודגמו אוטמים לאקוורים, ממצא המצביע לכוון דמנציה וסקולרית, ובשנת 2007 הודגמה  
31 אטרופיה מרכזית והיקפית, ממצא המצביע לכוון דמנציה מסוג אלצהיימר".  
32

33 בסיכום חוות הדעת פורטו המסקנות:

34 1. החסויה בשנת 2007 בכלל, ובמועד החתימה על התצהיר מתנה (22.10.07) בפרט,  
35 סבלה מתהליך דמנטי.



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 2. עקב מחלתה לא הבינה את משמעות החתימה על המסמך ואת ההשלכות של החתימה.  
2 3. מצב דמנטי הוא מצב של ירידה קוגניטיבית ("חולשה שכלית"). עפ"י המתואר,  
3 הירידה הקוגניטיבית בשנת 2007 הייתה בדרגה בה לא הייתה מסוגלת לדאוג לעצמה  
4 ולענייניה. באותה תקופה היתה פניה ממרכז יום לקשיש למינוי אפוטרופוס, אך היא לא  
5 בוצעה.

6 4. היום היא סובלת מתהליך דמנטי מתקדם כמתואר, עם הפרעה ניכרת בזיכרון.  
7 משתמשת בקומפבלוציות להשלמת הפערים בזיכרון, ולכן אין לסמוך על עדותה".  
8

9  
10 בחוות דעת משלימה שערך ביום 31.7.13, התייחס המומחה לסיכוס בדיקה מיום 8.1.08 –  
11 כחודשיים וחצי לאחר החתימה על תצהיר המתנה, אשר בו מתועדת ירידה תפקודית ניכרת,  
12 עד כדי הפסקת עבודתה של התובעת, בשל קושי להקליד במחשב, וחוסר תפקוד בבית.  
13 לחוות הדעת צירף המומחה, טבלה המצביעה על קשר בין רמת ההשכלה, הגיל וציון מבחן  
14 המינימנטל, ממנו עולה לדברי המומחה כי: "...מבחן המינימנטל אינו רגיש דיו לאנשים  
15 עם השכלה גבוהה...". המומחה חיווה דעתו, כי: "הירידה הקוגניטיבית היתה  
16 משמעותית לא רק במבחני המינימנטל, אלא גם בירידה תפקודית. רופאה גריאטרית  
17 אבחנה את ... כסובלת מתהליך דמנטי ואנשי מקצוע בתחום הגריאטרי, התרשמו שאינה  
18 מסוגלת לדאוג לעצמה ולענייניה ויזמו פניה למינוי אפוטרופוס".  
19

20 בסיכום חוות הדעת המשלימה חזר המומחה וקבע: "אין ספק ש... סובלת מדמנציה בשלב  
21 מתקדם.

22 ההפרעות הקוגניטיביות החלו לכל הפחות בשנת 2003 ומאז יש החמרה הדרגתית  
23 ומתמדת במצבה.

24 משנת 2007, במיוחד החל מהמחצית השניה של אותה השנה, לא היתה מסוגלת לדאוג  
25 לעצמה ולענייניה.

26 ב- 22.10.07 עת חתמה על תצהיר מתנה סבלה מתהליך דמנטי ולא היתה כשירה לחתום  
27 על מסמכים משפטיים".  
28

29 בחקירתו הנגדית, הוצג בפני המומחה, בין היתר, מכתב רפואי בחתימת מנהל מרפאת  
30 הזיכרון במרכז הרפואי לבריאות הנפש, מיום 22.2.07, בו מדווחת ירידה קלה בציון  
31 המינימנטל ביחס לבדיקה קודמת (הציון במבחן היה 27/30), וכן נאמר, כי מבחן קוגניטיבי  
32 ממוחשב שנערך לתובעת: "...מצביע על מצב קוגניטיבי גלובלי תקין, אולם קיימת ירידה  
33 בקשב ובתפקודים הניהוליים, וכן בזמן עיבוד נתונים", ומצויינת התרשמות הרופא מפגיעה  
34 קוגניטיבית קלה. המומחה העיד, ביחס למסמך האמור, כי: "מבחינה מעשית, לפעמים גם  
35 בפגיעה קוגניטיבית קלה, יכולה להיות גם בעיה לפעמים בכשרות משפטית", ובהמשך



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 חלק על מסקנת עורך המסמך, שאיננו רופא פסיכיאטר, לפיה המצב הגלובאלי של התובעת,  
2 עובר לבדיקה, היה תקין. (עמ' 17 לפרו' מיום 29.1.14 ש' 4-12).

3  
4 פרופ' [REDACTED] 8. המומחה מטעם הנתבע, דן בחוות דעתו מחודש אוגוסט 2012, במשמעות  
5 המסמכים הרפואיים שהוצגו בפניו, וחלק על מסקנות ד"ר [REDACTED]. המומחה קבע בחוות  
6 דעתו: "לאחר עיון מעמיק בחומר הרפואי העשיר ובחוות דעתו של ד"ר [REDACTED] הנכבד,  
7 לדעתי המקצועית אין ספק כי ... לא סבלה כלל ממצב או תהליך דמנטי בשנת 2007 וכי  
8 מבחנים רלוונטיים ועדויות רפואיות מראים מעבר לכל ספק כי הייתה במצב קוגניטיבי  
9 שלא גרע מיכולתה להבין את משמעות החתימה על מסמך ה"מתנה" והשלכותיה".

10  
11 המומחה סקר את המקורות השונים לתיעוד הרפואי, לרבות עובדים סוציאליים, רופאי  
12 משפחה, רופאים מומחים וכו'. לדבריו: "ברמה הגבוהה ביותר של מהימנות ואמינות,  
13 בבואנו לנסות ולקבוע מצב קוגניטיבי של פרט, ממקומות הבדיקות והתרשמויות של  
14 מומחים בתחום הקוגניטיבי. על כן יש למקד בעיקר את מסקנות חוות הדעת בתיעוד  
15 שהתקבל ממרפאת זיכרון, מפסיכיאטרים ומגריאטרים. מסמכים שמקורם באנשי מקצוע  
16 פרה-רפואיים או מרופא המשפחה יחשבו במקום שני לאחר תיעוד מאנשי מקצוע  
17 רפואיים המתמחים בהפרעות פסיכיאטריות בכלל וזיכרון בפרט בזיקנה". המומחה  
18 הדגיש: "צוות מרפאת הזיכרון הדגים באופן עקבי בין השנים 2006-2008 כי ... סובלת מ:  
19 MCI ולא משיטיון".

20  
21 המומחה שלל, את קביעת ד"ר [REDACTED], לפיה, סבלה התובעת משיטיון בתקופה הרלוונטית.  
22 זאת, בין היתר, משלא הותווה לה טיפול יעודי לשיטיון, על ידי הרופאים המומחים  
23 במרפאת הזיכרון, בה היתה במעקב, ומשלא אובחנה כסובלת משיטיון בשנים 2007-2008.  
24 המומחה הוסיף: "הימנעות המומחים מלאבחן את ... כלוקה בשיטיון הייתה אמת  
25 המקצועית, שכן לפי כל התיעוד הרפואי נעלה מכל ספק ש... אכן לא סבלה כלל משיטיון  
26 בשנת 2007".

27  
28 המומחה תמך מסקנותיו גם בממצאי מבחני המינימנטל שעברה התובעת, במועדים שונים.  
29 לדבריו: "מהלך ההידרדרות הקוגניטיבית שממנה סבלה ... דורש התייחסות נוספת.  
30 בשנת 2006 ציונה במבחן סקר קוגניטיבי תקף ומקובל (המיני מנטל: MMSE) היה 30/30,  
31 בשנת 2007 ציונה היה 27/30, בשנת 2008 ציונה היה 25/30 ובשנת 2009 ציונה היה 24/30.  
32 בקצב הידרדרות זה של 2-3 נקודות בשנה רק בשנת 2010-2011 היה צפוי שתגיע לליקוי  
33 כה נרחב המצדיק ליחס אותו לשיטיון. ואכן, ד"ר [REDACTED] בעצמו מתעד כי רק בשנת 2011  
34 אובחן מצב של שיטיון".





## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

בסיכום חוות הדעת, פירט המומחה את מסקנותיו:

1 "1. ... לא סבלה משיטיון בשנת 2007 בכלל וגם לא במועד החתימה על תצהיר המתנה  
2  
3 (22/10/2007).

4 2. ... סבלה אז רק מ-MCI קלאסי, שהוא מצב של ליקוי קוגניטיבי קל אשר לא פוגם  
5 ביכולות ההיגיון והשיפוט.

6 3. בתאריך 22/10/2007 ... היתה כשירה ומסוגלת להבין את משמעות חתימתה על תצהיר  
7 המתנה, ואת השלכות חתימתה על מסמך זה.

8 לדעתי המקצועית אין לי כל ספק כי ... לא סבלה מפגיעה קוגניטיבית משמעותית בשנת  
9 2007 וכי הפרעות ההתנהגות המתוארות ביחס אליה לא נבעו מקושי קוגניטיבי, אלא  
10 נפשי. מהלך התפתחות תסמונת MCI אצל ... היא שיגרת וקצב ההידרדרות הקוגניטיבית  
11 מתאים לידע המקצועי והמחקרי בתחום. רק שנים רבות לאחר חתימתה על תצהיר  
12 המתנה ... סבלה משיטיון".

13  
14 בחוות דעתו המשלימה, מיום 31.7.13, אשר נערכה לאחר בדיקה נוספת של התובעת, כתב  
15 המומחה: "בבדיקת החסויה מצאתי כי היא סובלת עתה מליקוי קוגניטיבי נרחב ורב  
16 תחומי, ומצויה בשלב חמור של תהליך השיטיון (דמנציה), ולפיכך כיום היא לדעתי כבר  
17 אינה בעלת כשרות משפטיות.

18 מצבה הנוכחי של החסויה במועד בדיקתי, וגם בעת בדיקתה ע"י ד"ר [REDACTED], תואם את  
19 קצב התקדמות מחלתה של החסויה כפי שהוא עולה מהכתובים שבדקתי בשעתו, ואינו  
20 מערער את הערכתי שבזמנים הרלבנטיים, לפני שים כה רבות עדיין הייתה לה הבנה  
21 קוגניטיבית תקינה שאפשרה לה להבין את המשמעות המשפטית של מעשיה וחתימתה  
22 על התצהיר".

23  
24 בחקירתו הנגדית העיד המומחה, בין היתר, כי לדעתו סבלה התובעת, בתקופה הרלוונטית,  
25 "ככל הנראה משילוב של קוים אישיתיים ומרכיב דכאוני" (עמ' 10 לפרו' מיום 2.3.14,  
26 ש' 22).

27  
28 ב"כ המשיבה הציגה בפני המומחה, דיווח של אחות במרפאה בה טופלה התובעת, מיום  
29 10.10.07 לפיו: "כשנודע למטופל שהרופא שלה לא עובד היום והוצע לה להיכנס לרופא  
30 אחר הישתתחה על הריצפה עניים עצומות גונחת ניסיון להרים אותה לכיסא או למיטה  
31 ניכשל. היתחילה להתקדם בזחילה סביב המירפאה כאשר היא נאחזת בכסאות יחד עים  
32 הרופא ועוד שני מטופלים גררנו אותה לחדר בדיקות כסנו אותה בשמיכה היתחילה  
33 להיתפרע ולהרביץ לעצמה להזיז כל חפץ הנימצא בחדר לא יכולתי להשתלע עליה פן תפיל  
34 את הציוד הרפואי כגון מחשב ובלוני חמצן ביקשתי מהמיתנדבת להשגיח כדי שאתפנה  
35 למטופלים עים היתיעצות של הרופא והעובדת הסוציאלית הוחלט להזמין את הסומך



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 שלה בשם [REDACTED] ואמבולנס (הכתיב במקור - ג.ג.). בתשובה לשאלה מה היה מצב התובנה  
2 והשיפוט של התובעת, נוכח התיאור האמור, השיב המומחה: "תקינים, אין כל תאור של  
3 פגיעה קוגניטיבית, הקושר את ההתנהגות למרכיב קוגניטיבי, זהו תאור אופייני לצערי  
4 לפרט שמגיב בתסכול על כך שנדרש לפנות למטפל לא מוכר. למשל להרביץ לעצמה כמו  
5 שמתואר, אחד המאפיינים הקלאסיים של התנהגות לא במוכן הרפואי הסטרי בפן  
6 התרבותי. אנו רואים גם איך כאשר הגיע אדם מוכר, ההתאוששות היא מיידית, התגובה  
7 לנוכחות ברורה, מאורגנת ואין בכל התאור הזה מעבר לתאור אופייני שאנו רואים גם בגיל  
8 המבוגר, אבל גם אצל ילדים למרות שזה לא תחום מומחיותי" (עמ' 11 לפרו' מיום 2.3.14,  
9 ש' 19-24).

10  
11 בהמשך, הופנה המומחה למסמכים שונים שנערכו בשנת 2009, מהם עולה, כי באותה  
12 תקופה, כבר אובחנה התובעת כדמנטית, וסבלה מירידה בתפקוד ומפגיעה קוגניטיבית  
13 ונשאל האם עומד על דעתו כי בשנת 2009, עדיין יכולה היתה לנהל את ענייניה. המומחה  
14 השיב, כי: "ועדיין אין מספיק מידע שמחלתה היתה שיטיון, ואם היה שיטיון, זה היה  
15 בשלבים ראשוניים" (עמ' 14 לפרו' מיום 2.3.14, ש' 14-15).

16  
17 המומחה הופנה למסמכים שערכה הרופאה הגריאטרית, אשר טיפלה בתובעת בשנת 2007,  
18 מהם למדה ב"כ התובעת, כי כבר באותו שלב, אובחנה התובעת כסובלת משיטיון, והשיב,  
19 כי באותו שלב היה מדובר בחשד בלבד, אשר הצריך בדיקות שונות, כדי להשלים את  
20 האבחון, והראיה, לדבריו, כי באותו שלב לא הותווה כל טיפול למחלת השיטיון.

21  
22 9. המסמכים הרפואיים שהגישה התובעת, מצביעים על קיומה של בעיה פסיכיאטרית,  
23 המלווה בהפרעה בתפקוד עוד בשנת 2005, ועל החמרה של מצבה בשנים 2006-2007.

24  
25 כעולה מדו"ח סיעודי שנערך על ידי אחות קופת החולים ביום 26.10.04, הרי שכבר אז  
26 התלוננה התובעת, על קושי בתפקוד, אשר בעטיו נערך ביקור בביתה. בדו"ח האמור, תוארה  
27 התרשמותה של האחות מביתה של התובעת וממצבו המוזנח ביותר אשר תואר על ידיה כ:  
28 "קשה מנשוא...". האחיות מתארות, בין היתר "זוהמה בכל מקום...", עשרות בעלי  
29 חיים אשר מלאו את הבית, סירחון ואשפה בכל רחבי הבית (נספח 3 לכתב התביעה).

30  
31 מסמכים רפואיים ממועדים שונים מתעדים נפילות (פיזיות) חוזרות ונשנות, מהן סבלה  
32 התובעת, ובגינן היתה במעקב נוירולוג

33  
34 ביום 19.6.05, נבדקה התובעת על ידי רופא המשפחה, עקב תלונות על "בעית זכרון מזה  
35 מספר חודשים שהולכת ומחמירה", והופנתה להתייעצות מומחה במרפאת זכרון ולבדיקות  
36 מעבדה.



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1  
2 בביקור אצל רופא ביום 30.10.05, דיווח הרופא על שיחת טלפון עם רופא במרפאת זכרון  
3 אשר "מתרשם שהבעיה הינה על רקע פסיכיאטרי ולא בעיה אורגנית".  
4  
5 ביום 11.6.07, נבדקה התובעת על ידי הרופאה הגריאטרית, ד"ר [REDACTED], אשר כתבה,  
6 בהתייחס לתסמינים המדווחים: "לפי דעתי מדובר בתהליך דמנטי, לא ניתן לשלול  
7 דמנציה פרונטלית".  
8  
9 ביום 17.6.07, מתועדת "ירידה ניכרת בזכרון", בביקור אצל הרופא.  
10  
11 ביום 2.7.06, הופנתה לרופא לאחר שהובאה למרפאת האחות, כאשר היא "מעט  
12 מבלבלת...".  
13  
14 בבדיקה שהתקיימה ביום 20.7.06, אובחנה התובעת כלוקה ב- **"MILD COGNITIVE  
15 IMPAIRMENT"**.  
16  
17 ביום 16.7.07, דיווחה האחות במרפאה על "בקשה מהרווחות לאפוסטרופסות עקב ירידה  
18 חדה בתפקוד מנטלי".  
19  
20 ביום 2.8.07, נבדקה על ידי רופא, לאחר שדו"ח מרפאת הזכרון הצביע על ירידה קוגניטיבית  
21 בתחומים מסוימים, אם כי מתועד תפקוד קוגניטיבי כללי תקין.  
22  
23 ביום 7.8.07, אובחנה כסובלת מהפרעה דכאונית, ובסעיף סיבת הפנייה נכתב: "חולה  
24 סובלת מדיכאון מזה שנים רבות, מוכרת לב"ח פסיכיאטרי מבקורים קודמים...".  
25  
26 ביום 8.8.07, דיווחה אחות המרפאה על פניית חברתה של התובעת, לפיה, התובעת מטרידה  
27 אותה טלפונית, וביום 19.8.07, דיווחה האחות על תלונה של התובעת, לפיה גנבה ממנה  
28 אותה חברה ספר טלפונים, וחשדה כי היא מתקשרת "לכל מני גורמים בשמה כולל  
29 לבנק". בעקבות זאת שקלה האחות "שיחה עם [REDACTED] עו"ס כדי לקבוע פגישה משולשת  
30 אפוסטרופוס?".  
31  
32 כמצוטט לעיל, ביום 10.10.07, שנים עשר ימים קודם חתימת תצהיר המתנה, הגיעה  
33 התובעת אל המרפאה, וביקשה לפגוש את ד"ר [REDACTED]. כאשר נאמר לה שאינו נמצא,  
34 הוצע לה לפגוש רופא אחר "השתתחה על הרצפה, העיניים עצומות גונחת... התחילה  
35 להתקדם בזחילה סביב המרפאה...". התובעת נגרה לחדר אחר, על ידי חברי הצוות



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 הרפואי, בסיוע שני מטופלים, ואז "היתחילה להיתפרע להרביץ לעצמה...", ונרגעה רק  
2 לאחר שהוזמן הנתבע למקום.

3  
4 ביום 19.10.07, שלושה ימים קודם חתימת תצהיר המתנה, הופנתה על ידי האחות לרופא,  
5 תוך ציון כי "שוכחת איך קוראים לה שוכחת היכן הניחה את משקפיה מזרדרות מנטלית".  
6 התובעת נבדקה בהמשך, על ידי ד"ר [REDACTED], אשר קבע, בהתייחס לירידה  
7 הקוגניטיבית אשר תועדה בביקור קודם, כי חלה "החמרה במצבה בתקופה האחרונה  
8 זקוקה להערכה מחודשת".

9  
10 ב- 8.11.07, כ- 3 שבועות לאחר חתימת תצהיר המתנה, הופנתה, על ידי האחות, לביצוע  
11 הערכה תפקודית עקב "הזרזות מנטלית בתקופה האחרונה הזרזות נוספת בזכרון".

12  
13 ההתזרזות במצבה נמשכה, ובשנת 2009 כבר אושפזה אשפוז פסיכיאטרי, ובהמשך  
14 כאמור, מונתה לה אפוטרופא.

15  
16 כאמור, במסגרת הבקשה שהגיש להתמנות אפוטרופוס, על התובעת, ציין הנתבע כי  
17 "...משנת 2005 לערך, מטפל בחסויה ובכל צרכיה וענייניה, הלכה למעשה משנת 2005  
18 המבקש מתפקד כמעין אפוטרופוס בפועל של החסויה...". סבורני, כי הצהרתו זו של  
19 הנתבע, המהווה הודאת בעל דין, לעניין הצורך של התובעת, בסיוע איטנסיבי ובטיפול של  
20 אדם אחר בענייניה, בתקופה הרלוונטית, עולה בקנה אחד, עם המסקנה, כי תפקודה של  
21 התובעת היה לקוי, עוד בשנת 2005, והלך ופחת מאז.

22  
23 נוכח הרישומים הרפואיים האמורים, ולאחר בחינת החקירות הנגדיות של מומחי הצדדים,  
24 סבורני, כי נכון להעדיף את חוות דעתו של מומחה התובעת, ד"ר [REDACTED], על פני חוות הדעת  
25 של פרופ' [REDACTED]. זאת, נוכח הקושי לקבל את עמדתו של פרופ' [REDACTED], ביחס לאירועים  
26 החריגים, אשר נרשמו סמוך לפני החתימה על תצהיר המתנה, וכאשר קשה להשתחרר מן  
27 הרושם, כי עדות המומחה נטתה להמעיט ממשמעות הקשיים בתפקוד התובעת, בתקופה  
28 הנדונה, כפי שהיא משתקפת מן המסמכים, ובמיוחד, במסגרת האירוע המתועד במסמך  
29 מיום 10.10.07, אשר נראה, כי מצביע לפחות, על קושי ארעי, בשיפוט ובתובנה. נראה, מצד  
30 שני, כי מסקנותיו של ד"ר [REDACTED], מתיישבות באופן סביר, עם המסמכים הרפואיים ועם  
31 הממצאים העולים מהם לכאורה.

32  
33 הנתבע, ביקש להוכיח את טענתו לפיה כושרה המנטלי של התובעת, לא נפגע, עובר לחתימת  
34 תצהיר המתנה, בעדותו ובעדות עדים נוספים, אשר התרשמו מתפקודה התקין, ומצלילותה,  
35 לדבריהם, במהלך שנת 2008.



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 סבורני כי אין לסמוך ממצא בעניין זה על עדותו של הנתבע, וזאת, לא רק משום שהוא בעל  
2 דין, אלא בשל הקושי ליישב, בין גרסתו בעדותו בפני בית המשפט, ובין הודאת בעל הדין  
3 שלו במסגרת הבקשה להתמנות אפוטרופוס לתובעת, ובשל קשיים נוספים בגרסתו, לרבות  
4 חוסר הסבר העשוי להניח את הדעת, לרישום בטופס המש"ת, לפיו התובעת והנתבע הינם  
5 "...קרובים וחוקים" – הצהרה אשר אין חולק כי איננה אמת, ואשר מעלה תמיהה, שמא  
6 הוספה, רק על מנת שלא יתעורר חשד בכשרות העסקה. עולה גם תמיהה מדוע הוחתמה  
7 התובעת על טופס המש"ת, בבית המשפט, כאשר הנתבע לבדו, התייצב בפני הפקידה במשרד  
8 מס שבח.

9 קושי בולט עולה לסברתי, מן העובדה, כי הנתבע לא נרתע מלהתקשר עם התובעת בהסכם  
10 המתנה, ולא טרח לוודא, את מצבה הפסיכיאטרי, ואת כשירותה להתקשר בעסקה, וזאת  
11 שנים עשר ימים בלבד לאחר שהובהל למרפאה (ביום 10.10.07), כדי להרגיע את התובעת,  
12 לאחר האירוע בו הפגינה התנהגות, אשר יכולה להיחשב כמעידה, על קושי בשיפוט  
13 ובתובנה, לרבות זחילה על רצפת המרפאה, התפרעות, והכאה עצמית. במסגרת חקירתו  
14 הנגדית, טען הנתבע, כי כאשר הוזמן למרפאה נוכח האירוע האמור, לא הודעו לו פרטיו,  
15 אלא רק נאמר לו, כי התובעת נפלה, הכחיש כי ראה שוטרים במקום, על אף שבמסגרת  
16 דו"ח האחות צויין, כי הנתבע דרש מחברי הצוות הרפואי ומן השוטרים, לצאת מן החדר,  
17 והכחיש כי נדרש להרגיע אותה בשל מצבה. נדמה, כי גרסתו בנקודה זו תמוהה, והתקשיתי  
18 לקבלה. כך, גם ביחס לרישומים הנוספים, המשקפים ירידה בכישוריה הקוגניטיביים של  
19 התובעת, ונזכיר, כי הנתבע היה אדם הקרוב אליה ביותר, מונה כסומך שלה, וכאמור, הודה  
20 במסגרת הבקשה למינוי אפוטרופוס, כי טיפל בכל צרכיה וענייניה, במשך שנים. קושי נוסף  
21 ביחס למהימנות גרסת הנתבע ומניעיו, עולה לסברתי מכך שכפי שהודה בחקירתו, הרי  
22 שבתקופה של למעלה מ-4 שנים, מאז הועברה התובעת לבית אבות (בשנת 2009), ועד מועד  
23 חקירתו בחודש מרץ 2014, ביקר אותה שלוש פעמים בלבד – פעמיים בשנת 2012 (השנה בה  
24 הוגשה התביעה) ופעם נוספת, כחודש לפני חקירתו הנגדית (עמ' 28 לפרו' מיום 2.3.14,  
25 שורות 1-10).

26  
27 סבורני, כי המנעות הנתבע מלברר, את מצבה של התובעת, עובר לחתימת תצהיר המתנה,  
28 על רקע הנסיבות האמורות לעיל, הינה בעלת משמעות רבה במיוחד, נוכח סימני השאלה,  
29 במישור הפסיכיאטרי, שצריכה היתה לעלות התנהגותה של התובעת, באירוע ביום  
30 10.10.07, וכאשר מדובר בעסקת מתנה, אשר נוכח אופיה "...שנה ציפיה סבירה שמקבל  
31 המתנה יעמוד על כוונותיו של המעניק ויודא כי הגילוי החיצוני של רצונו משקף נאמנה  
32 את כוונתו הסובייקטיבית" (ע"א 3601/96 עמית בראשי ואח' ג' עזבון המנוח זלמן בראשי  
33 ז"ל, פ"ד נב (2) 582, 598).

34  
35 אשר להתרשמות יתר עדי ההגנה ממידת צלילותה ומשיפוטה של התובעת, במהלך שנת  
36 2008, הרי שהתקשיתי לסמוך גם עליהם ממצא עובדתי, הן משום שאינם מתיישבים עם



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 המסמכים הרפואיים האמורים, והן משום שהעדים האמורים נעדרים את המומחיות  
2 הנדרשת, כדי לעמוד על מצבה הפסיכיאטרי של התובעת, לאשורו.  
3  
4 מכאן, שנכון לאמץ את מסקנתו של ד"ר [REDACTED], כי בעת החתימה על תצהיר המתנה, לא  
5 הבינה התובעת, את משמעות החתימה, ואת השלכותיה.  
6  
7 סבורני, כי יש לקבל גם את טענת התובעת, לפיה הנתבע, היה עובר לחתימת תצהיר המתנה, 10  
8 "אפוטרופוס למעשה" של התובעת, ועל כן נדרש אישור בית המשפט כתנאי לעסקה, משלא  
9 התבקש, וממילא לא ניתן אישור כזה, הרי שהעסקה בטלה.  
10  
11 סעיף 67 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, אשר כותרתו "אפוטרופוס למעשה"  
12 מורה: "מי שפועל כאפוטרופוס, חובותיו ואחריותו כלפי החסוי יהיו לפי הוראות פרק זה,  
13 אף אם לא נתמנה כלל או שהיה פגם במינויו או שהתפטר או פוטר או שפקעה  
14 אפוטרופוסותו".  
15  
16 סעיף 47 לחוק מורה: "האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; בפעולות  
17 המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט אישרן מראש:  
18 (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסוי של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או  
19 במסחר, או של דירה;  
20 (2) ...  
21 (3) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על – פי חוק;  
22 (4) נתינת מתנות זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות העניין;  
23 (5) ... (6) ...".  
24  
25 סעיף 48 לחוק מורה: "בפעולה משפטית בין החסוי לבין האפוטרופוס... זולת מתנות  
26 הניתנות לחסוי... אין האפוטרופוס מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט או  
27 אפוטרופוס אחר שנתמנה למטרה זו אישרן מראש".  
28  
29 מכאן, כי כאשר מדובר במי שפועל כאפוטרופוס, והינו בבחינת "אפוטרופוס למעשה", על  
30 פי האמור בסעיף 67 לחוק, אין די בחסכמתו, להעברת זכויות בנכס מקרקעין של החסוי,  
31 כמו גם להענקת מתנה על ידי החסוי (למעט מתנות הניתנות "...לפי הנהוג בנסיבות  
32 העניין"), וכל פעולה כזו, טעונה אישור בית המשפט מראש.  
33  
34 לפיכך, מקום שיקבע כי התובעת היתה בגדר חסויה, בעת חתימת תצהיר המתנה, וככל  
35 שתקבל הטענה, כי הנתבע היה בגדר "אפוטרופוס למעשה", ומשלא נתבקש, ועל כן גם לא  
36 ניתן, אישור בית המשפט לעסקת המתנה, מראש, הרי שהעסקה בטלה.



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1  
2 כאמור, טענתו הראשונה של הנתבע היתה, כי העלאת הטענה בדבר היותו "אפוטרופוס  
3 למעשה", בשלב קדם המשפט, כאשר הטענה האמורה לא נטענה מפורשות בכתב התביעה,  
4 היתה בגדר הרחבה אסורה של יריעת המחלוקת, ויש לדחותה, נוכח התנגדותו להרחבת  
5 חזית עובר לשמיעת הראיות.

6  
7 סבורני, כי יש לקבל לעניין זה את טענת התובעת, לפיה אין בטענה האמורה, משום הרחבת  
8 חזית בנסיבות.

9  
10 הכלל הינו, כי חזית הדיון, נקבעת על פי כתבי הטענות ואין להיזקק לטענה שאיננה עולה  
11 מכתבי הטענות, אלא אם בעל הדין שכנגד, הסכים להרחבת חזית במפורש או מכללא. זאת,  
12 בשל הקושי של הנתבע להתגונן מפני טענה שלא ידע על קיומה. אלא שהכלל האמור, לא  
13 ימנע הסתמכות, על "טענה משפטית הנמצאת בגדרה של מסגרת עילת התביעה, והנובעת  
14 מהנתונים העובדתיים והמשפטיים הפרושים בפני בית המשפט והצד שכנגד..." [רע"א  
15 9123/05 אדמוב פרויקטים (89) בע"מ (בפירוק מרצון) ואח' נ' סיטי סטייט מקבוצת אלפו  
16 בע"מ ואח' (ניתן ביום 25.10.07) בסעיף 15 לפסק הדין].

17  
18 נפסק עוד לעניין זה: "הכלל של שינוי חזית מופנה בעיקר כלפי טענות עובדתיות, אך גם  
19 כלפי טענות משפטיות שיש בהן שינוי מהותי של חזית הטיעון. אולם, כאשר מדובר  
20 בטענה משפטית הנמצאת בגדרה של מסגרת עילת התביעה והנובעת מהנתונים  
21 העובדתיים והמשפטיים הפרושים בפני בית המשפט והצד שכנגד, אין לנעול את הדלת  
22 בפניה... המערערת לא הוסיפה עובדות, אלא טענה למשמעותן המשפטית-פרשנית בלבד,  
23 ולכן אין למנוע ממנה העלאת טענה זו... במיוחד לאור העובדה כי לצדדים הייתה הזדמנות  
24 להתמודד איתה והם עשו כן" [ע"א 9803/01 תחנת שירות ר"ג בע"מ ואח' נ' סונול ישראל  
25 בע"מ, פ"ד נח(3), 105, 117. צוטט בע"א 9123/05 האמור לעיל].

26  
27 אין חולק, כי הטענה לפיה בטלה העסקה, מחמת שנעשתה בין התובעת כחסויה ובין הנתבע  
28 כ"אפוטרופוס למעשה", ולא קיבלה, את אישור בית המשפט, לא נטענה בצורה מפורשת  
29 בכתב התביעה. אלא שלדעתי, מלוא העובדות שביסוד הטענה נפרשו בפני בית המשפט  
30 בכתב התביעה, ובמסגרת נספח 5 לכתב התביעה – בקשת הנתבע להתמנות כאפוטרופוס  
31 לחסויה, בה נאמר כזכור, כי הנתבע "...אשר משנת 2005 לערך מטפל בחסויה ובכל צרכיה  
32 ועניינה, הלכה למעשה משנת 2005 המבקש מתפקד כמעין אפוטרופוס בפועל של  
33 החסויה, למעט העובדה שאינו מוסמך לחתום בשמה על מסמכים הקשורים לעניינים  
34 רפואיים", ובהמשך נטען, כי הנתבע "...נהנה מאמון בלתי מסויג של החסויה במשך שנים  
35 רבות, עוד לפני היותה חסויה, ושימש כאפוטרופוס שלה בפועל".



## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 יתרה מזאת, נראה, כי גם אם לא הוכתרה הטענה ב"כותרת נכונה", הרי שהיא עולה במידת  
2 מה, ובמשתמע, מתוך סעיפים 15 עד 18 לכתב התביעה, אשר צוטטו לעיל, בהם נטען כזכור,  
3 בין היתר, כי התובעת לא הבינה את טיב העסקה, לא הגיעה כדי גמירות דעת, המספיקה  
4 לצורך השתכללותה, כי הנתבע פעל כנאמן של החסויה, אך הפך את האמון שנתנה בו, ופעל  
5 בניגוד לטובתה, וכן נטען, כי: **"מעולם לא ניתן אישורו של בית המשפט להעברת הזכויות  
6 בבית לידי הנתבע"**, אם כי הטענה לא נקשרה להוראת חוק מסויימת.

7  
8 מכאן, שהעובדות שבסיס הטענה, הונחו במלואן בפני בית המשפט ובפני הנתבע, וניתן לומר,  
9 כי גם הבסיס המשפטי הונח במסגרת כתב התביעה, ולו בחלקו. בנסיבות אלה, ונוכח  
10 ההלכה הפסוקה שצוטטה לעיל, אין מקום לדחות את הטענה, בדבר "אפוטרופוס למעשה",  
11 משום שההישענות עליה, איננה בגדר הרחבת חזית אסורה. יודגש, מעבר לאמור, כי  
12 העובדות עליהן נשענת הטענה, מבוססות על דברי הנתבע עצמו בבקשתו להתמנות  
13 כאפוטרופוס, אותם לא הכחיש. לפיכך, ומשנטענה הטענה בישיבת קדם משפט הראשונה,  
14 לא עמדה כל מניעה בפני הנתבע, מלפרט את מלוא תשובותיו המשפטיות, לגוף הטענה, כפי  
15 שאכן עשה ב"כ הנתבע, בסיכומיו.

16  
17 טענת הנתבע לעניין הרחבת חזית, נדחית אפוא.

18  
19 סבורני, כי דברי הנתבע, אשר פורטו בבקשתו להתמנות אפוטרופוס לתובעת, מהווים  
20 הודאת בעל דין, הן להיות התובעת חסויה בפועל, ונעדרת יכולת לנהל את ענייניה בעצמה,  
21 החל משנת 2005, והן להיות התובע "אפוטרופוס למעשה" של החסויה, במובן האמור  
22 בסעיף 67 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות.

23  
24 ב"כ הנתבע טען בסיכומיו לעניין זה, בין היתר, כי אין לתפוס את הצהרות הנתבע,  
25 כ"מ...משנת 2005 לערך מטפל בחסויה ובכל צרכיה וענייניה, הלכה למעשה משנת 2005  
26 המבקש מתפקד כמעין אפוטרופוס בפועל של החסויה...", וכי **"...במשך שנים רבות...  
27 שימש כאפוטרופוס שלה בפועל"**, כהודאה בהיותו "אפוטרופוס למעשה", משום שלטענתו:  
28 **"המונח המשפטי אפוטרופוס למעשה מקורו בסעיף 67 לחוק, ובפסיקה שבאה בעקבותיו,  
29 ואילו המונח אפוטרופוס בפועל אינו מונח משפטי, ואינו נכלל בגדרו של המונח המשפטי  
30 'אפוטרופוס למעשה' כמשמעותו בסעיף 67 לחוק ובפסיקה (ההדגשות במקור – ג.ג.)"**.  
31 סבורני, כי טענה זו יש לדחות, באשר ה"אפוטרופוס למעשה", כלשון כותרת הסעיף, אינו  
32 אלא **"מי שפועל כאפוטרופוס..."**, כמוגדר ברישא של הסעיף גופו. על כן, משהצהיר התובע  
33 כי שימש לתובעת **"...כאפוטרופוס... בפועל"**, הרי שהודאה בהיותו "אפוטרופוס למעשה".  
34





## בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 6561-03-12

1 מעבר להודאת בעל הדין האמורה לעיל, נראה כי הוכח בראיות שהובאו בפני בית המשפט,  
2 אשר מקצתן ראיות ההגנה, שהנתבע אכן פעל במשך שנים, לרבות בתקופה בה התגבשה  
3 עסקת המתנה, כאפוטרופוס של התובעת.  
4

5 הפסיקה התוותה מבחני עזר, שאינם בגדר רשימה סגורה, לצורך הבחנה "בין גמילות  
6 חסדים נטולת מעמד משפטי מחייב, לבין הקטגוריה הפורמאלית של אפוטרופוסות  
7 למעשה..." כדלקמן: "ראשית, עוצמת הקשיים הפיזיים והמנטאליים מהם סובל החסוי.  
8 שנית, מידת רצונו וכוונתו של המיטיב לשמש כאפוטרופוס. שלישית, מעשיו בפועל של  
9 המיטיב. רביעית, מידת הקרבה והזיקה הראשונית בין החסוי למיטיב. ניתן להגדיר  
10 מבחנים אלו בתמצית באופן הבא: הראשון – מצבו של החסוי, השני – כוונת המיטיב,  
11 השלישי – מעשי המיטיב, הרביעי – הרקע לקשר בין המיטיב לחסוי. ככל שמבחנים אלו  
12 מתקיימים בעוצמה רבה יותר – חסוי חלש תלתי; מיטיב שמעוניין לשמש כאפוטרופוס  
13 למעשה, ומבצע עבור החסוי מגוון רחב של פעולות; וזיקה ראשונית אותנטית בין השניים  
14 – כך גוברת הנטייה להכיר כאפוטרופוס למעשה במיטיב שפגש שאת חסותו על החסוי.  
15 מדובר, כאמור, במבחני עזר בלבד, ולא ברשימה סגורה ומחייבת. המבחנים אינם מנותקים  
16 זה מזה, ומתקיימים ביניהם על פי רוב יחסי גומלין. מבחנים אלו הם אף מצטברים, במובן  
17 זה שאם מבחן אחד מתקיים באופן מובהק יותר – פוחת הצורך בהתקיימותם של  
18 המבחנים האחרים" [בע"מ 4513/12 פלונית ואח' נ' פלונית, מפי כב' השופט נ. הנדל (ניתן  
19 ביום 2.12.12) בס' 6 לפסק הדין].  
20

21 יצויין ויודגש, כי פסק הדין המצוטט, עסק באישה "קשישה, אשר מתגוררת לבדה בארץ  
22 ללא קרובי משפחה, ואף איננה דוברת עברית", והמבקשים באותו עניין, העידו כי נהגו  
23 כלפיה "כפי שנוהגים ילדים באמם ונכדים בסבתם" (שם, ס' 7 לפסק הדין). בדומה לאמור,  
24 גם התובעת היתה במועדים הרלוונטיים, אישה קשישה, אשר התגוררה לבדה בארץ, ללא  
25 קרובי משפחה, ושליטתה בעברית היתה מוגבלת – כפי שהעידה עדת התביעה רו"ח  
26 [REDACTED], אשר עדותה היתה מהימנה עלי, במלואה. כמו באותו עניין, גם בענייננו,  
27 התקיימו בין התובעת לנתבע, יחסי קרבה בדרגה גבוהה ביותר, והם התייחסו זל"ז, כסבתא  
28 ונכד, או כאם ובן, כעולה, בין היתר, מעדות הנתבע עצמו, ומעדות עדי ההגנה, מר [REDACTED]  
29 והגב' [REDACTED]. הקשר בין הנתבע לתובעת, נמשך כאמור, על פני תקופה ארוכה,  
30 מאז היה הנתבע נער, והלך והתהדק עם השנים. כאמור, הצהיר הנתבע בבקשתו להתמנות  
31 כאפוטרופוס, כי דאג לכל ענייניה משנת 2005, והדברים אכן גולים בבירור, מתוך ראיות  
32 הצדדים. הנתבע הודה בקשיים הפיזיים, מהם סבלה התובעת, והמסמכים הרפואיים  
33 מלמדים, על קשיים נוספים מהם סבלה, ואשר אף בגינם נזקקה לעזרתו.  
34

35 נראה אפוא, כי הנתבע אכן שימש בפועל כאפוטרופוס של התובעת, כפי שהודה בבקשה  
36 שהגיש לבית המשפט לענייני משפחה, ויש לראותו, כמי שהיה "אפוטרופוס למעשה" של



בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"א 12-03-6561

1 התובעת, בתקופה הרלוונטית. על כן נדרש אישורו של בית המשפט לעסקת המתנה, בהתאם  
2 להוראות סעיפים 47 ו-48 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, שצוטטו לעיל, ומשלא  
3 התבקש אישור כאמור, וממילא לא ניתן, הרי שהעסקה בטלה.

4  
5 11. נוכח המסקנות האמורות, לא ראיתי צורך לדון ביתר טענות התובעת, לרבות טענת העושק,  
6 וטענת ההשפעה הבלתי הוגנת.

7  
8 12. הנתבע טען כטענה חילופית, כי אם תתקבל התביעה, יש להתנות מתן הסעד הנתבע, בהשבת  
9 תשלומים ששילם לטענתו, לפרעון יתרת ההלוואה המובטחת במשכנתא שנטלה התובעת,  
10 ואשר עמדה באותה עד לטענתו על כ- 22,000 ₪, וכן, הוצאות נוספות בהן נשא, לצורך  
11 אחזקת הבית, ובסך הכל להערכתו, כ- 60,000 ₪. סבורני, כי יש לדחות טענתו זו של הנתבע.  
12 זאת, הן בשל אי הוכחת סכומי ההוצאות במסמכים, והן נוכח הודאת הנתבע, כי שילם את  
13 הסכומים הנטענים, לאחר שהתובעת עברה להתגורר בבית אבות - מכאן, כי שולמו  
14 לכאורה, כאשר היתה לו חזקה בלעדית בבית, והוא נהג, או שיכול היה לנהוג בו מנהג  
15 בעלים, מבלי שנדרש לשלם דמי שימוש, דהיינו הסכומים שולמו לצרכיו הוא. זאת, מעבר  
16 לכך שהנתבע לא הגיש תביעה שכנגד.

17  
18 13. לפיכך, מתקבלת התביעה. רשם המקרקעין יבטל את רישום הנכס, כהגדרתו בכתב  
19 התביעה על שם הנתבע, מכח עסקת המתנה, וישוב וירשום את הזכויות בנכס, על שם  
20 התובעת.

21  
22 נוכח טיב הנכס בו מדובר והיקף ההתדיינות בפועל, ישא הנתבע בשכ"ט ב"כ התובעת בגין  
23 ההליך, בסך 29,500 ש"ח (הסכום כולל מע"מ), וכן ישיב לתובעת סכומי הוצאות המשפט  
24 ששלמה בפועל, ולעניין זה רשאית התובעת להגיש תוך 30 ימים, בקשה לשומת הוצאות,  
25 בצירוף אסמכתאות.

26  
27 ב"כ התובעת רשאית להגיש נוסח פסיקתא לחתימה.

28  
29 ניתן היום, ט' שבט תשע"ה, 29 ינואר 2015, בהעדר הצדדים.

30  
31  
32

בית משפט מחוזי באר שבע  
אני מאשר  
שהעסק זה נכחו ומתאים למקרה  
גדעון, שופט

